

MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖ

Neuvotteleva virkamies

Suvi Ruuska

Muistio

8.1.2025

Liite 1

VN/30272/2024

VALTIONEUVOSTON ASETUS LUONNONMUKAISEN TUOTANNON KORVAUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin maaseudun kehittämistoimenpiteet perustuvat jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus.

Maaseudun kehittämistoimenpiteet jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion suunnitelma-asetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään strategiasuunnitelmaan. Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma). Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022 (komission täytäntöönpanopäätös C(2022)6022). Suomi on esittänyt CAP-suunnitelmaan muutoksia vuodelle 2025. Muutokset toimitettiin 27.6.2024 Euroopan komissiolle, joka hyväksyi muutosesityksen 9.10.2024 (komission täytäntöönpanopäätös C(2024)6977).

Luonnonmukaisen tuotannon korvaus on osa Suomen CAP-suunnitelmaa. Luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta säädetään suunnitelma-asetuksen 70 artiklassa. Kansallisesti luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta säädetään eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa (1333/2022). Lain 3 §:n 5 momentin, 6 §:n 5 momentin, 11 §:n 5 momentin, 12 §:n 6 momentin, 13 §:n 5 momentin ja 15 §:n 5 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta (80/2023). Asetuksella säädetään tarkemmin alasta luonnonmukaisen tuotannon korvausta koskevassa sitoumuksessa, alan lisäämisestä ja poistamisesta sitoumuksista, luonnonmukaisen tuotannon ja luonnonmukaisen kotieläintuotannon korvauksen tarkemmista ehdoista, korvauksen määrästä ja maksamisesta.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ruokavirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Luonnonvarakeskukselta, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Yhdistyneet Luomutuottajat ry:ltä ja Luomuliitto ry:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi toimeenpanon selkeyttämiseksi. Asetuksen 6 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että luomusitoumuksesta saisi poistaa korvauskelpoisen alan, jolle viljelijä valitsee ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (78/2023) 25 §:ssä tarkoitetun suojavyöhykkeitä koskevan lohkokohtaisen toimenpiteen. Asetuksen 13 §:n 3 momenttiin lisättäisiin toimitettua rehua koskeva kirjanpitovaatimus. Asetuksen 17 §:ää ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että luonnonmukaisen tuotannon korvaus voitaisiin maksaa, jos viljelijä on kuulunut koko sitoumusvuoden luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään valitsemansa tuotantosuunnan mukaan. Lisäksi täsmennettäisiin aloja, jotka voidaan lisätä luomusitoumukseen sekä aloja, joista ei makseta luonnonmukaisen tuotannon korvausta ja päivitetäisiin myyntikasveja koskevaa asetuksen liitettä 2.

4. Asetuksen pykäläkohtaiset perustelut

5 § 1 mom.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin aloihin, joita saadaan lisätä luomusitoumukseen valtion talousarvion määrärahatilanne huomioon ottaen, eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annetun valtioneuvoston asetuksen (77/2023) 16 a §:ssä tarkoitettu korvauskelpoiseksi hyväksytyt ala.

6 §

Asetuksen 6 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että luomusitoumuksesta saisi poistaa korvauskelpoisen alan, jolle viljelijä valitsee ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (78/2023) 25 §:ssä tarkoitetun suojavyöhykkeitä koskevan lohkokohtaisen toimenpiteen. Muutoksella otettaisiin huomioon myös suojavyöhykkeiden uusi kohdentamisaineisto. Muutos mahdollistaisi sen, että luomusitoumuksesta voisi poistaa esimerkiksi uudessa kohdentamisaineistossa olevan alan ja perustaa sille suojavyöhykkeen.

7 §

Pykälään tehtäisiin säädöstekninen muutos. Pykälästä poistettaisiin ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen säädösnumero, koska se on jo mainittu 6 §:ssä.

13 § 3 mom.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin vaatimus siitä, että viljelijän on osoitettava lohkokirjanpidon, rehukirjanpidon tai tuotevirtakirjapidon avulla, että rehua on toimitettu momentissa tarkoitetun kirjallisen sopimuksen mukaisesti.

17 § 1, 2 ja 7 mom.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että luonnonmukaisen tuotannon korvaus voitaisiin maksaa, jos viljelijä on kuulunut koko sitoumusvuoden luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään valitsemansa tuotantosuunnan mukaan.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin aloihin, joista ei makseta luonnonmukaisen tuotannon korvausta, ala, jolta perutaan siitä haettu luonnonmukaisen tuotannon korvaus. Muutos vastaisi tähän asti noudatettua käytäntöä.

Pykälän 7 momenttia tarkennettaisiin siten, että siinä tarkoitettaisiin kaikkia luonnonmukaista tuotantoa koskevia sitoumuksia eikä ainoastaan luomusitoumusta, joka on annettu avomaan vihannesten viljelyn perusteella.

Liite 2

Liitettä 2 myyntikasveista muutettaisiin siten, että myyntikasveista poistettaisiin maissi.

Myyntikasviksi luettaisiin kuitenkin edelleen sokerimaissi.

5. Taloudelliset vaikutukset

Asetukseen ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutuksia valtion talousarvioon. Asetusehdotukseen sisältyvällä säännöshdotuksella (5 §:n 1 momentti) voi olla määräraha vaikutuksia, jotka konkretisoituvat erikseen annettavan valtioneuvoston asetuksen kautta. Valtioneuvoston asetuksen antamisen yhteydessä otetaan huomioon korvauksiin vuosittain käytettävissä oleva valtion talousarvion määräraha.

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion talousarvion momentilta 30.20.43 (Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit). Vuoden 2025 valtion talousarvion kyseisen momentin määräraha on 275,716 miljoonaa euroa, josta EU:n rahoitusosuutta on 123,331 miljoonaa euroa ja kansallista osuutta 152,385 miljoonaa euroa. EU:n rahoitusosuus määrarahasta on maaseuturahaston osalta 43 prosenttia. Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen osuus momentin määrarahasta on noin 76,122 miljoonaa euroa. Lisäksi momentilla 30.20.43 on noin 230 miljoonaa euroa vuodelta 2024 siirtyvää määrärahaa.

Luonnonmukaisen tuotannon korvaukseen arvioidaan tarvittavan vuoden 2025 tukihausta aiheutuviin maksuihin noin 76 miljoonaa euroa.

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspäätösten, valtion talousarvion ja henkilötyövuosien puitteissa.

5. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta annettiin 6 lausuntoa. Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Ruokavirasto, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus ja Suomen luonnonsuojeluliitto.

Ruokaviraston lausunnon perusteella 5 §:n 1 momenttiin lisättiin eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä annetun valtioneuvoston asetuksen 16 a §:ssä tarkoitettu korvauskelpoiseksi hyväksytyt ala niihin korvauskelpoisiin aloihin, joita on mahdollista lisätä luomusitoumukseen määrärahatilanne huomioon ottaen. Lisäksi Ruokaviraston lausunnon perusteella lisättiin 13 §:n 3 momenttiin rehun toimittamiseen liittyvä kirjanpito vaatimus.

Ympäristöministeriö kannatti asetusehdotuksessa esitettyjä muutoksia. Suomen luonnonsuojeluliiton ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnoissa kannatettiin asetuksen 6 §:än ehdotettua tarkennusta, joka mahdollistaa suojavyöhykealan poistamisen luomusitoumuksesta.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnossa esitettiin, että 17 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että luonnonmukaisen tuotannon korvaus voidaan maksaa, jos luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutuneella alalla luomukorvauksen ehdot täyttyvät koko sitoumusvuoden ajan. Asetusta ei muutettu tältä osin, koska kyseisessä säännöksessä säädetään korvauksen maksamisen edellytyksistä. Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen ehtojen noudattamatta jättämisen seuraamuksista säädetään erikseen.

Valtiovarainministeriöllä ja Luonnonvarakeskuksella ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta.

6. Laintarkastus

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa asian kiireellisyyden vuoksi.

7. Voimaantulo

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 3.2.2025.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.